

ใจคในธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเทศน์นะ เทศน์บอกถึงความบกพร่องของคน ถ้าคนมันบกพร่องนะ ทำสิ่งใดมันก็บกพร่อง แต่คนเราถ้ามันจะบกพร่องแล้วมันต้องแก้ไข เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เวลาเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเลยละ นี่จะเป็นกษัตริย์ เวลาเป็นกษัตริย์นี่มันเป็นสถานะทางโลก เป็นผู้นำของสังคมนะ เป็นกษัตริย์ เป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมดเลย แต่เวลามันพะว้าพะวง นี่ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนั้นหรือ

การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย กับสถานะของกษัตริย์ สถานะของกษัตริย์ขึ้นนั่งบัลลังก์ ประหารชีวิตใครก็ได้ จะทำอะไรก็ได้ตามแต่ใจตัวเอง ถ้าเป็นกษัตริย์ที่ดีจะปกครองดีมาก แต่ถ้ากษัตริย์ที่เป็นคนพาล เห็นไหม ก็เห็นแก่ตัว จะขูดรีดประชาชน ฉะนั้นสิ่งที่ เป็นกษัตริย์ สถานะของกษัตริย์มันมีประโยชน์ขนาดไหน แต่เวลาเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย นี่มันแสวงหาธรรมจะเอาธรรมะ ธรรมะ คืออะไรไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ถ้าไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันทำอะไรละ ทำอย่างไร ก็ต้องออกแสวงหาสิ ออกแสวงหาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง

เวลาออกแสวงหานะ เวลาทุกข์เวลายากขนาดไหน นี่ฝืนทนเอา ฝืนทนเอา ใครอยากจะไปเจอแต่ความทุกข์ ทุกคนก็อยากเจอแต่ความสุขทั้งนั้นแหละ แต่ความสุขทางโลก ความสุขจอมปลอม ความสุขจอมปลอมอย่างนั้นมันจะทำให้ชีวิตนี้มีแต่ความเร่าร้อนใจ ถ้าความเร่าร้อนมันมีสิ่งใดเป็นประโยชน์ละ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละทิ้งทั้งนั้นแหละ ทิ้งสิ่งนั้นมาเพื่ออะไร? เพื่อสัจธรรม เพื่อสัจธรรม ถ้าเพื่อสัจธรรม นี่เราจะปฏิบัติธรรม ถ้าปฏิบัติธรรมมันต้องซื่อสัตย์กับเราก่อน ถ้ามีสัจจะนะ

คนมีสติจะ มีการกระทำสิ่งใดมันจะเป็นประโยชน์กับคนคนนั้น ถ้าคนคนนั้นคนเร่ร่อน คนไม่มีสติจะในหัวใจของตัว ไม่มีสติจะนะ เห็นไหม ใจมันคด คดในธรรมด้วย ถ้าใจมันคดไป ถ้าใจมันคดมันโก่งขึ้นมา มันโก่งใครล่ะ? มันโก่งตัวเองนั่นแหละ มันโก่งตัวเองเพราะเหตุไฉน นี่ ถ้าใจมันคดนะ เวลามันคดมันคดของมันประสาที่มันต้องการ ถ้าประสาที่มันต้องการ มันทำอะไรล่ะ มันทำอะไรมันก็ทำสิ่งที่ให้ตัวเองไม่ได้สมความปรารถนา ไม่ได้สมผลประโยชน์กับตัวเองที่ตัวเองปรารถนา แล้วตัวเองปรารถนาอะไร

นี่เวลาเราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเรื่องสิ่งใดล่ะ? สอนเรื่อง สิ้นสุดแห่งทุกข์ ถ้าสิ้นสุดแห่งทุกข์มันจะสิ้นสุดที่ไหนล่ะ สิ้นสุดในอวกาศหรือ สิ้นสุดในชีวิต ปกติประจำวันอย่างนี้หรือ อย่างนี้มันก็เป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ แต่เวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์มัน สิ้นสุดที่ไหนล่ะ? มันสิ้นสุดในใจ ถ้าสิ้นสุดในใจนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปรื้อค้น ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาปฎิญาณตน ว่าเป็นพระอรหันต์ ปฎิญาณตนว่าเป็นศาสดาทั้งนั้นแหละ แต่เป็นศาสดา คือเจ้าชายสิทธัตถะ เจ้า สิทธัตถะเป็นปุถุชนนะ ยังไม่ได้สำเร็จเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปศึกษากับเขา คูตี คู เจ้าชายสิทธัตถะไปฟังเขาพูด ฟังเขาทำ เห็นพฤติกรรมของเขาแล้วมันไม่ใช่ธรรมๆ ทั้งนั้นแหละ พอไม่ใช่ธรรมขึ้นมาไม่เชื่อๆ ทั้งนั้น นี่เวลามาศึกษากับอาฬารดาบสเข้าสมาบัติ ๘ สมาบัติ ๘ “เจ้าชายสิทธัตถะมีความรู้เหมือนเรา มีความเห็นเสมอเรา เป็นผู้สอนได้ เป็นผู้ที่มิธรรมในหัวใจ” เจ้าชายสิทธัตถะไม่เชื่อเลย ไม่เชื่อสิ่งใดเลย นี่คุณวิภาวดี ถ้าใจมันตรง สิ่งใดที่มันไม่ตรงสัจจะ ความจริง มันปฎิเสธตั้งแต่ในหัวใจเลย

แต่ถ้าใจมันคด ถ้าใจมันคดนะไม่ต้องมีใครบอกหรือ มันคดของมัน

คูตีคดในข้อ งอในกระดูก ถ้าคดในข้อ งอในกระดูก มันทำอะไรมันก็ทำให้เราเจ็บปวดเท่านั้นเองใจ ร่างกายมันมีแต่ความเจ็บปวดทั้งนั้นแหละ คดในข้อ งอในกระดูก มันมีแต่ความปวดร้าวในร่างกายเราเท่านั้นแหละ นี่ความปวดร้าวในร่างกายนี้ปวดร้าวเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ มันเป็นวัตถุธาตุ ร่างกายของเราถ้ามันเสื่อมสภาพมันก็เป็นอย่างนั้น ถ้ามันเสื่อมสภาพแล้วมันเป็น อย่างนั้น มันไม่ปกติ ถ้าไม่ปกติ คดในข้อ งอในกระดูกมันก็ให้แต่ความเจ็บปวด ให้แต่ความเร่าร้อนทั้งนั้นแหละ แต่ใจมันคดล่ะ

เวลาใจมันคิดขึ้นมา เวลาทำสิ่งใดว่าเป็นประโยชน์กับเรา มันเป็นประโยชน์ไหมล่ะ? มันไม่เป็นประโยชน์เพราะอะไร เพราะมันปอกลอกตัวมันเองไง นี่คูสิเราปรารถนาจะพ้นจากทุกข์ พ้นจากทุกข์ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันปอกลอกคุณงามความดีของเราไป ถ้าเราทำใจให้ เราตรง นี่เรากำหนดพุทโธ กำหนดปัญญาอบรมสมาธิทำให้จิตใจมันตรง ถ้าจิตใจมันตรง มันตรง ต่อธรรมก็เข้าสู่ธรรม สังฆธรรมอันนั้นมันก็จะเกิดปัญญา เกิดวิปัสสนาญาณ ทำให้กิเลสสิ้นไปจาก ใจได้ แต่ใจมันคิด ถ้าใจมันคิด มันคิดแล้วมันปอกลอกตัวเอง ปอกลอกตัวเองตรงไหน? ปอกลอก ตัวเองตรงที่มันไม่เข้าสู่สัจจะความจริงใจ

ถ้าจิตมันจะเข้าสู่สัมมาสมาธิ ถ้าเข้าสู่สัมมาสมาธิ ใจมันตรง ใจมันตรงก็มีความสุข มีความ สงบ มีความระงับ ถ้าใจมันคิด ถ้าใจมันคิด มันไม่เข้าสู่สัจจะความจริง นี่ไม่เข้าสู่สัจจะความจริง มันปอกลอกอะไรล่ะ? นี่ปอกลอกสมาธิของตัว ปอกลอกปัญญาของตัวที่เกิดขึ้นมาในปัจจุบัน ธรรม ถ้ามันปอกลอกขึ้นมา มันให้ผลอะไรล่ะ? ให้ผลแต่ความเศร้าหมอง ให้ผลแต่ความไม่เป็น จริง ถ้าให้ผลแต่ความไม่เป็นจริงขึ้นมา นี่ปอกลอกคุณงามความดีที่จะเกิดขึ้นกับใจดวงนั้น

พอจะปอกลอกคุณงามความดี เห็นไหม แล้วศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าก็ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ พอทำขึ้นมา นี่แสดงธรรมๆ แสดงเพื่อเหตุไฉนล่ะ? จะไปปอกลอกคนอื่น ใจ จะไปปอกลอกสิ่งใดล่ะ คูสิ คนเบาปัญญา ถ้าเป็นคนเบาปัญญานะ ใครพูดสิ่งใดก็เชื่อ ยิ่งถ้ามี พระพูด พระที่วางตัวมีความสงบเสงี่ยม เห็นไหม นี่ความเศร้าหมอง เสี่ยงเศร้าหมอง ผ่าเศร้าหมอง ทุกอย่างเป็นความเศร้าหมอง เศร้าหมองขึ้นมาเราก็มีความศรัทธา นี่คนเบาปัญญามันดูแต่รูปแบบ

พอรูปแบบขึ้นมา ครูบาอาจารย์ที่ใจมันคิดเขาแสดงธรรมๆ เพื่อเหตุไฉนล่ะ? แสดงธรรมมา เพื่อลาภสักการะ เพื่อผลประโยชน์ คูสิ สิ่งต่างๆ อ้างอิงไปหมด สิ่งนั้นเป็นคุณธรรม สิ่งนั้นเป็น คุณธรรม สิ่งใดจะสร้างขึ้นมาเป็นวัตถุ วัตถุต่างๆ ขึ้นมา มันจะสวยงาม มันจะเป็นประโยชน์ มันจะ เป็นบุญกุศล บุญกุศลสิ่งนั้นมันเป็นเรื่องสิ่งใด? มันเรื่องของทาน เรื่องของโลก

คูสิ ในสมัยพุทธกาลนะ เวลาผู้ที่ศรัทธาในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คูสิ อนาคตบัณฑิต เศรษฐีเอาเงินปูพื้นเลย ปูพื้นเพื่อซื้อสวนเจ้าเซตุเพื่อถวายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กษัตริย์ในสมัยพุทธกาล ดูพระเจ้าอโศกสร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัด เวลาไปถามอาจารย์ของตัวว่าเป็น ญาติกับศาสนาหรือยัง? ยัง ถ้าจะเป็นญาติกับศาสนาต้องทำอย่างไร? ต้องให้สายเลือด ลูกออกมา บวชให้เป็นญาติกับศาสนา

นี่สิ่งที่เป็นวัตถุๆ สิ่งที่เป็นบุญกุศลๆ สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องโลกๆ ถ้าเรื่องโลกๆ มันเป็นคนที่เขา มีศรัทธา มีความเชื่อ เขามีสถานะของเขา เขาทำของเขาได้ นั่นก็เป็นผลประโยชน์ของเขา แต่เวลาใจมันคด ใจมันคดมันแสดงธรรมๆ เพื่อประโยชน์กับตัวเอง ประโยชน์กับชื่อเสียงทางโลกใจ มันปอกลอกคุณงามความดีในใจของตัวเองไปแล้ว มันก็จะเอาแต่ชื่อเสียงทางโลก พอเอาชื่อเสียงทางโลกขึ้นมา ก็บอกว่าสิ่งนั้นเป็นบุญกุศล สิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับศาสนา ก็ชวนชวนทำกันขึ้นมา

คนที่เขามีกำลังของเขา เขาทำของเขาเป็นประโยชน์ของเขา นั่นเป็นเรื่องคุณงามความดีของเขา แต่คนที่ไม่มีกำลังขึ้นมา นี่ไปปอกลอกเขา ปอกลอกเขา ทำขึ้นมาว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับศาสนา ศาสนาเพื่ออะไร? ศาสนามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เพื่อถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์

การภาวนามันต้องอาศัยสิ่งนั้นหรือ วัตถุสิ่งนั้นเป็นที่อาศัย คุณิ ศาลาริมทาง นี่มีเทวดาตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ทำอย่างไรเป็นพระอินทร์ พระอินทร์มีไหม”

“เธออย่ามาถามเลยว่าพระอินทร์มีไหม วิธีการทำให้เป็นพระอินทร์ยังมีเลย ถนนหนทางทำศาลาริมทางต่างๆ ให้เขาได้อาศัยสมบัติของเรา”

เขาทำคุณงามความดีอยู่แล้ว ทำคุณงามความดีแล้ว แต่เขาได้อาศัยศาลาริมทาง อาศัยสาธารณะประโยชน์ที่เราสร้างขึ้นมา เวลาเขาไปเกิดเป็นเทวดา เทวดาเกิดจากอะไรล่ะ เขาทำคุณงามความดี เขาก็เกิดเป็นเทวดา เราก็คือเป็นคนทำคุณงามความดี เพราะถ้าเรามีจิตใจที่ไม่เป็นธรรม มันจะสร้างที่สาธารณะประโยชน์ให้คนอื่นเขาได้ความร่มเย็นหรือ ถ้าได้ความร่มเย็น เห็นไหม เขาก็ไปเกิดเป็นเทวดาเหมือนกัน เราก็คือไปเกิดเป็นเทวดาเหมือนกัน แต่เกิดเป็นเทวดา เป็นผู้ปกครองเขา เป็นพระอินทร์

นี่สิ่งต่างๆ ที่เขาทำขึ้นมามันเป็นเรื่องที่ว่าเขาทำของเขากันได้ แล้วเวลาเราทำสาธารณะประโยชน์ๆ เขาทำได้เพื่อไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ แล้วเราทำสาธารณะประโยชน์ เขาทำประโยชน์เพื่ออะไร? เพื่อความร่มเย็นเป็นสุข เพื่อคนพึ่งพาอาศัย แต่เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาปฏิบัติขึ้นมา คุณงามความดีของเรามันเกิดจากไหนล่ะ? มันเกิดจากปัญญา ปัญญา มันเกิดจากอะไร? เกิดจากศีล สมาธิ ปัญญา

ถ้าคิด สมาธิ ปัญญา ถ้าใจมันคมันจะเข้าสู่ธรรมความจริงได้อย่างไร คุณติ มันปอกลอก คุณงามความดีของตัวเองก่อน ปอกลอกคุณงามความดีเพราะใจมันค ใจมันคในธรรม ธรรม ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ตัวเองมันไม่มีสังขาร ไม่มีสังขารนี้มันปอกลอกคุณ งามความดีแล้ว คุณงามความดีที่ตัวเองเข้าไม่ถึง เข้าไม่ถึงเพราะอะไร เพราะมันไม่เกิดมรรคญาณ ไม่เกิดมรรคญาณเพราะอะไร ไม่เกิดมรรคญาณเพราะมันปอกลอกคุณงามความดีของตัวเอง เพราะ กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันคโกงใจ

นี่มันคในธรรมๆ เวลามันคแล้วมันไม่เป็นประโยชน์กับเรา แล้วมันยังทำลายเรา ทำลาย เสร็จแล้ว ทำลายมรรคผล แต่มันไปเอาสิ่งที่เป็นโมฆะบุรุษตายเพราะลาภ ตายไปเพราะเหยื่อ มันไป เอาเหยื่อ เหยื่อเพราะอะไร เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอน สังขารของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้เป็นสังขาร คุณติ เราเดินไปบนถนนหนทาง ถ้าเราเดินไป บนถนนหนทาง เรามีความสะดวสบายไหม

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา ศาสนาสอนนี้สังขารๆ สังขาร ศาสนามันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเมื่อเราอยู่ในหนทางนั้น ถ้าอยู่ใน หนทางนั้น นี้คุณติชาวพุทธอยู่ในหนทางนั้น คนที่อยู่ในหนทางนั้นมันอาศัยธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไงที่บอกว่าแสดงธรรมๆ นี้คคในธรรมๆ ใจมันค คคในธรรม ธรรมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บนถนนที่เป็นสาธารณะ ถนนที่เป็นสังขาร สังขารขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดเป็นชาวพุทธพบพุทธศาสนา

ในเมื่อเราเกิดอยู่ในถนนเดียวกัน อยู่ในเส้นทางเดียวกัน เห็นไหม นี่ใครมาพูดเรื่องธรรมๆ เราก็เชื่อเขา...คนเบาปัญญามันเชื่อ พอคนเบาปัญญามันเชื่อมันก็ทำสภาวะสิ่งนั้นขึ้นไป สภาวะสิ่ง นั้นมันเป็นสังขาร มันเป็นความจริงขึ้นมาไหม? มันไม่ความจริงขึ้นมา ความจริงคืออะไร? ความจริงคือสังขาร อริยสังขารที่จะเข้าสู่อริยสังขาร เข้าสู่มรรค มรรคมันก็คือมรรคญาณเข้าไปทำลาย กิเลส แต่ในเมื่อมันเป็นเรื่องโลกๆ

คุณติ คุณที่ว่าทวดถามว่าพระอินทร์มีไหม พระอินทร์มีไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้ายังบอกเลยว่าสาธารณะประโยชน์ โลกเขาก็ทำกันได้ นั่นมันประโยชน์โลกๆ ใจ ประโยชน์โลกๆ เรื่องความร่วมมือเป็นสุขในศีลธรรมจริยธรรม แต่ในความเป็นจริงละ ในความ เป็นจริงถ้าจะประพฤติกปฏิบัติขึ้นมามันต้องอาศัยอะไรละ? มันต้องอาศัยศีล สมาธิ ปัญญา อาศัย

กิริยาของจิต เห็นไหม คุณนี้กิริยาของมัน จิตของเรามันมี คุณนี้ สัญชาตญาณของจิต ความรู้สึกนึกคิด นี่เวลาปฏิบัติกันเขาปฏิบัติกันที่นี้

ในเมื่อปฏิบัติที่นี้ เวลาพระเราบวชมา เห็นไหม รุกขมุลเสนาสน์ เวลาอยู่รุกขมุล อยู่ร่มไม้ อยู่ชายคา อยู่ชายเขา เราอยู่ในที่สงบระงับ มันไม่ต้องการความคลุกคลี มันไม่ต้องการสิ่งที่ว่าใจ มันคิด มันแสวงหาสิ่งนั้นมาเพื่อศักยภาพ เพื่อความเป็นไปของโลก แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา ประพฤติปฏิบัติมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมา ท่านมาจากไหน? นี่ท่านเสียดสละออกมา หลวงปู่เสาร์ท่านเป็นเจ้าของอาวาสนะ ท่านเป็นเจ้าของอาวาส ท่านปกครองวัด ท่านมีวัดมีวาของท่าน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมีของท่านทั้งนั้นแหละ ท่านเสียดสละ ท่านทั้งหมด

เวลาท่านไปเจอนครพนม ท่านเป็นคนไปพื้นฟูมาที่แรกเลย เสร็จแล้วท่านก็ไปนิมนต์คนอื่นมาอยู่ เวลาประเพณีวัฒนธรรมเขาไปกราบพระธาตุๆ หลวงปู่มั่นเวลาพระจะไปกราบพระธาตุ ท่านบอกว่า “หลงธาตุ! หลงธาตุ!” ธาตุภายนอกใจ ทำไม่ไม่ดูธาตุในใจของตัว ธาตุ ๔ ธาตุ ๔ หลงธาตุ หลงธาตุความเป็นสังขจะเป็นสิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่มีความรับรู้ ไปติดแต่ธาตุ ๔ ไปเกิดแต่วัตถุจากภายนอก วัตถุภายนอกนี้หลงธาตุใจ

คุณนี้ ครูบาอาจารย์ของเราท่านสละทิ้งมาแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้เป็น กษัตริย์นะ สถานะของกษัตริย์นี้ทั้งหลาย ทิ้งมาเพื่ออะไร? เพื่อแสวงหาโมกขธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาประพฤติปฏิบัติตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นสังขจะความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิมุตติสุข “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” เพราะมันคิด เพราะประสบการณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันลึกลับซับซ้อนขนาดไหน เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านรู้ของท่านขึ้นมา นี่มันก็มีความว่ามันจะเป็นไปได้อย่างไร จะเป็นไปได้ได้อย่างไร

สิ่งที่ถ้าใจมันตรงขึ้นมามันมีความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์นะ มีสังขจะ มีสังขจะนะ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันต้องมีกฎกติกากับตัวเอง ถ้ามีกฎกติกากับตัวเอง ทำสิ่งใดขึ้นมา เห็นไหม ถ้าจะล้มลุกคลุกคลาน มันจะมีความลำบากลำบากขนาดไหน อันนั้นมันเป็นเพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยากที่เราได้สร้างสมของเรามา นี่เราก็ได้สร้างคุณงามความดีขึ้นมาเราถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเรื่องอะไรล่ะ? สอนเรื่องสังขจะ อริยสังขจะ

สัจจะที่เราทำกันอยู่ที่นี่ สัจจะ เห็นไหม คุณติ เรามีทาน เรามีศีล เราจะมีภพของเรา นี่มันก็เป็นสัจจะๆ แล้วเราก็คิดว่าเราจะทำกันไง เวลาใจมันคดกัน เวลาใจมันคด คดในธรรม เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอามาเป็นรูปแบบต่างๆ แล้วก็มีการประพุดตีปฏิบัติกันไป นี่ว่าสิ่งนั้นปฏิบัติแล้วต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ต้องมีความพร้อมไปทั้งหมด แล้วถ้าทำขึ้นมาแล้วมันจะเป็นประโยชน์ มันเป็นอย่างนั้นจริงหรือ

เวลาทำจริงๆ ขึ้นมา คุณติ ครูบาอาจารย์ของเราอยู่ในป่าในเขาขึ้นมา เวลาอยู่ในที่สงบระงับมันถึงเป็นความจริงขึ้นมา ความจริงขึ้นมาเพราะอะไร เพราะนี่สิ่งที่กิเลสมันไม่ต้องการ ชัยภูมิในการปฏิบัติมันอยู่ที่ไหน? ชัยภูมิในการปฏิบัติมันอยู่ที่ความสงบระงับใช่ไหม มันอยู่ที่สัพปาเย ๔ สถานที่วิเวก กายวิเวก จิตวิเวก สิ่งต่างๆ ความวิเวก สิ่งต่างๆ อย่างนี้กิเลสมันไม่พอใจ กิเลสมันไม่ต้องการ กิเลสมันต้องการความคลุกคลี กิเลสมันต้องการความมั่นคง แล้วความมั่นคงของกิเลสมันมีไหม

นี่ความมั่นคงของกิเลส เพราะกิเลสมันคืออะไร กิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ นี่เวลา มันเกิดกิเลสมันยุแห่ กิเลสมันมายุแห่ มาล่อ มาหลอก ก็เกิดการกระทำ เกิดกรรม พอเกิดกรรมแล้วมันเกิดผล เกิดผลขึ้นมา กิเลสมันยุแห่เสร็จแล้ว มันทำเสร็จแล้วมันไปไหนล่ะ? มันก็ไป ไปเพื่ออะไร? ไปเพื่อจะไปยุแห่รอบใหม่ต่อไป ไปแล้วมันก็จะไปเอาเหยื่อล่อให้เราจะมาปอกลอกตัวเราเอง นี่กิเลสมันทำให้คดโกง มันคดโกงชีวิตของเรา มันคดโกงวิธีการของเรา มันคดโกงการปฏิบัติของเรา แล้วมันคดโกงขึ้นมาแล้วเราก็งงเชื่อมัน นี่ใจมันคด มันคดอย่างไร

ถ้าใจมันคดขึ้นมา มันทำสิ่งใดขึ้นมามันเป็นประโยชน์กับใครล่ะ? มันปอกลอกคุณงามความดีนะ ถ้าเรามีสัจจะ เรามีความเชื่อของเราอย่างนี้ เราสลัดทิ้ง เราก็เกิดตายกับมันมาก็ภพก็ชาติแล้ว กิเลสมันพาเกิดพาตายมาก็ภพก็ชาติ แล้วในชาติปัจจุบันนี้ เห็นไหม ในชาติปัจจุบันนี้เรามีสติปัญญาแค่ไหน ทุกคนจะบอกว่าตัวเองฉลาด ทุกคนเป็นยอดคนทั้งนั้นแหละ เป็นยอดมนุษย์แล้วยอดมนุษย์ทำไมเอาชนะตัวเองไม่ได้ ยอดมนุษย์ทำไมเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเราไม่ได้ ถ้ายอดมนุษย์มันก็ต้องสั่งได้สิ สั่งใจของเราไว้ในอำนาจของเรา ทำใจให้มันตรงเข้ามา

ถ้าทำใจให้มันตรง นี่เรามีสติปัญญาขนาดไหน เราพยายามทำความเข้าใจเราเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามาได้ เห็นไหม นี่มันเป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์ที่ไหน ประโยชน์ที่มันไม่ฟุ้งซ่าน มันไม่ให้กิเลสมันมาหลอกมาล่อ ให้ชีวิตนี้ เห็นไหม “ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด”

ทุกคนต้องตายหมด แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ใครจะพูดอย่างไร ธรรมะก็คือธรรมะ แต่คนนั้นต้องตายหมด มันเวียนตายเวียนเกิดทั้งนั้นแหละ

นี่แล้วเราทำไมโง่เขลากับชีวิตของเรา ทำไมโง่เขลาแล้วยังตะครุบเงากันอยู่อย่างนี้ ทำไมเอาแต่เรื่องโลกๆ เห็นไหม “สิ่งใดๆ จะเป็นความจำเป็นทั้งหมด จะปฏิบัติขึ้นมาทุกอย่างมีความจำเป็นไปหมดเลย” แต่ลมหายใจเข้าและลมหายใจออก พุทโธ คำบริกรรม สิ่งที่มีปัญญา อะไรมันจำเป็น แล้วถ้าจำเป็นอย่างนี้มันพระรุ้งพระรัง มันส่งออกไปข้างนอก มันหายไปหมดนะ “นั่นก็มีความจำเป็น นี่ก็มีความจำเป็น” ดูพระใหม่สิ พระใหม่ๆ เวลาบวชมาแล้วจะออกธุดงค์ นี่มีความจำเป็นไปหมดเลย แล้วไปดูพระเก่าๆ ที่เขาออกธุดงค์สิ เขามีบริวาร ๘ เท่านั้น เขาไปได้หมดละ นี่มันเบากายเบาใจ มันไปได้

แต่เวลาผู้ที่ออกปฏิบัติใหม่ๆ นะ เทียนก็จำเป็น ทุกอย่างก็จำเป็น จะแบกกันไป ไปครึ่งทาง มันไปไม่รอดหรอก เห็นไหม มันเหมือนกันทั้งนั้นแหละ ถ้าใจมันคด คดโกงตัวเอง มันทำลายตัวเอง เวลาประพฤติปฏิบัติออกไปแล้ว นี่คตินิธรรมนะ มันปอกลอกนะ ปอกลอกคุณงามความดี เวลาครูบาอาจารย์เทศนาว่าการ บอกว่าถ้าใคร โกรธเรา เราโกรธตอบ คือเราโง่กว่าเขา ถ้าเขาทำแต่บาปอกุศลของเขา นำสงสารเขา เพราะเขากว่าเราแต่บาปอกุศลมาใส่ใจของตัว แล้วก็เลสมันก็หลอก หลอกว่าตัวเองจะได้ประโยชน์ ทำสิ่งใดไปจะได้สมความปรารถนา นี่มันนำสงสาร สงสารเพราะอะไร

คูสิ เวลากิเลสมันคด ใจมันคด กิเลสมันปิดตา มันทำของมัน พอทำของมันไปแล้ว ผลของมันคืออะไรล่ะ ผลของมัน คูสิ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อสักจะเป็นแบบนั้น ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็แล้วแต่เขา แต่เวลาเขาทำของเขา ด้วยความคดโกงในใจของตัวเอง แล้วเวลาทำออกไป ทำออกไปแล้วใครได้ผลล่ะ ผู้ที่จะได้รับผลมันคือใคร เห็นไหม กิเลสวิภูฏั กรรมวิภูฏั วิปากวิภูฏั นี่กิเลสมันหลอก กิเลสมันกระตุ้น กิเลสมันให้ทำ แล้วพอทำตามมันไปแล้ว วิปากวิภูฏั ผลนี้วิปาก วิปากมันตกกับใครล่ะ? วิปากมันก็ตกกับจิตนั้นแหละ แล้วจิตมันได้สิ่งใดมา

นี่เวลาเทศนาว่าการก็รู้ว่าเป็นอย่างนั้น แต่เวลาใจเรามันคดขึ้นมาในธรรม แล้วมันบอกว่ามีธรรมๆ แล้วแสดงธรรมออกไป ถ้ามันมีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจ สิ่ง que แสดงออกไปมันแสดงออกไปด้วยสัจจะความจริง มันมีคุณธรรมในเสียงนั้น เสียงนั้นพูดออกมามันมีธรรมมาด้วย แต่ถ้า

คคในธรรม คคในธรรม เห็นใหม่ คุณิ ฐู้แจ้งธรรมไปหมดเลย แต่เป็นธรรมเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะทำสิ่งใดให้เป็นประโยชน์ขึ้นมากับใจ นี่ทำไม่เป็น ทำไม่ถูก ไม่ถูกเพราะเหตุใด? ไม่ถูกเพราะมันไม่เคยทำ คนไม่เคยทำมันจะเป็นความจริงขึ้นมาใหม่

ขณะที่เรายู่บนถนน อยู่ที่สาธารณะ นี่สาธารณะประโยชน์ใครๆ ก็ใช้ได้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครก็แสดงได้ แต่ความจริงละ ความจริงคือการกระทำที่มันเป็นการขึ้นนำ เป็นการขึ้นนำให้มันเป็นสัจจะความจริง ถ้ามันไม่ขึ้นนำ ถนน เห็นใหม่ คุณิ ถนนนี้เวลาเกิดแผ่นดินไหว เกิดน้ำหลากขึ้นมา มันตัดขาดขึ้นไปใครจะซ่อมแซมมัน จะซ่อมแซมถนนนี้ให้เป็นสาธารณะประโยชน์ต่อไปข้างหน้า

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันมีธรรมในหัวใจ เวลาจะก้าวเดินไป คิด สมาธิ ปัญญามันจะก้าวเดินไปอย่างไร ถ้ามันทำความสงบของใจเข้ามาใจสงบอย่างไร ถ้าใจไม่สงบ ใจไม่สงบเวลามันพิจารณาไป คุณิ ใจไม่สงบ ถนนมันจะชำรุดเสียหาย เสียหายเพราะอะไร “นี่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ปฏิบัติเข้าใจแล้วจะรู้ไปหมด สัจธรรม”...มันพูดไปนี่ถนนมันขาด ในเมื่อถนนมันขาด มันต่อเนื่องไปไม่ได้มันจะไปถึงเป้าหมายได้อย่างไร มันไปไม่ได้หรอก นี่เวลามันคค คคอย่างนี้ มันคคโกงธรรมในการกระทำในใจ แล้วพอการกระทำในใจ สิ่งนี้แต่ใช้ประโยชน์สาธารณะอยู่ ประโยชน์สาธารณะคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ นี่ใจคคในธรรม

แต่ถ้าเรามีสัจจะ เราจะทำผลประโยชน์กับเรานะ เราต้องตั้งสติของเรา นี่ตั้งสติของเรา ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันตรง ใจมันตรงหมายถึงว่าจิตมันลงสู่ความสงบระงับ ถ้าใจมันจากใจคคๆ คคเพราะอะไร คคเพราะว่ากิเลสตัดหาความทะยานอยาก ความฟุ้งซ่าน มันก็เป็นเรื่องกิเลสเวลามันยุมันแห่ขึ้นมา มันเหมือนกับสิ่งที่จะสุควิสัย

มันเหมือนกับสิ่งสุควิสัยเพราะเราประพฤติปฏิบัติใหม่ใช่ไหม คนที่ประพฤติปฏิบัติเริ่มต้นขึ้นมาเราเอาความคิดของเราไว้ไม่ได้ เราไม่มีกำลังพอที่จะเอาจิตของเราให้สงบระงับได้ นี่มันก็ยุมันก็แห่ของมัน มันยุแห่ให้อะไร? ยุแห่ให้เราส่งออกไปสู่อำนาจของมัน แล้วหายไปหมดนะ เรามีความจำเป็นไปหมด นี่สิ่งต่างๆ ก็มีความจำเป็น ทั้งๆ ที่เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ เราอยากจะพ้นจากทุกข์ แต่เราก็มีความจำเป็น

คุณิ เวลาเราไปศึกษาธรรมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ก็มีความจำเป็น ศึกษาเพราะเราปฏิบัติไปแล้วเรากลับจะหลงทาง ปฏิบัติไปแล้วเรากลับจะผิดพลาด เราก็ไปศึกษาธรรม

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วถ้าผู้ที่มีสติมีปัญญา เห็นใหม่ พยายามฟังเทศน์ครูบา อาจารย์ของเรา เพราะครูบาอาจารย์ของเราท่านเอาประสบการณ์ของท่าน เทศน์กรรมฐานๆ ใจ เวลาหลวงตาท่านพูดนะ ไปอยู่กับหลวงปู่มั่นใหม่ๆ ท่านเทศน์ทีหนึ่ง ๔ ชั่วโมง ๔ ชั่วโมง เทศน์ อย่างนี้ เทศน์เป็นการกล่อมใจเราใจ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงธรรมออกมา ธรรมในใจของครูบาอาจารย์ของเรา เห็นใหม่ นี่ แสดงธรรมออกมามันเหมือนเสือ เสือบันลือสีหนาท มันพร้อมกับมือ พร้อมกับตีนเสือ มันมีเขี้ยว มีเล็บ มันจะตะปบนะ เวลากิเลสมันฟังธรรมครูบาอาจารย์ที่ท่านมีคุณธรรมในใจ มันเหมือนเสือ มันจะตะปบเอา กิเลสมันก็หมอบลิ เห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงธรรม แสดงธรรมเพราะ เหตุนี้ แสดงธรรมไว้ให้เราฟัง ให้เราฟัง ให้เราประพฤติปฏิบัติไป

เวลาเทศน์กรรมฐาน เวลาฟังเทศน์ เวลาเราอยู่ของเราโดยปกติ เราภาวนา เราก็กำหนดพุท โธของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา เวลาเราฟังเทศน์ครูบาอาจารย์นะ เราตั้งสติของเราไว้ ธรรมอันนั้นมันจะตะปบ เขี้ยวเสือ เล็บเสือนั้นจะตะปบกิเลส กิเลสมันก็ต้องหลบ ต้องหมอบ นี่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงธรรม แสดงธรรมเพื่อความสงบระงับในใจ

ฉะนั้น เราตั้งสติของเราไว้ แล้วฟังสิ่งนี้ไว้เพื่อประโยชน์กับเรา นี่เพื่อประโยชน์กับเราใน การปฏิบัติ การฟังธรรมๆ มันได้ประโยชน์ตรงนี้ ถ้าได้ประโยชน์ตรงนี้ ถ้าเราอยู่ของเราเอง เรา ปฏิบัติของเราเอง กิเลสมันยุมันแห่ตลอด เพราะกิเลส ใจมันคดใจ กิเลสมันล่อมันหลอกไป ตามนั้นแหละ พอล่อหลอกตามนั้นเราก็ไม่มีกำลังไปสู่กับมัน

ฉะนั้น เวลาฟังธรรมนี้ ฟังธรรมเพื่อเหตุนี้ ถ้าฟังธรรมเพื่อเหตุนี้ ฟังธรรมไปกล่อมใจเราไป ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามามันก็เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าใจมันสงบเข้ามา ฟังอันนี้ไว้เป็นที่เกาะให้ใจ มันเกาะสิ่งนี้ไว้ แล้วสิ่งใดที่มันสะเทือนใจ มันสะเทือนใจสิ มันสะเทือนใจเพราะอะไร เพราะ กิเลสมันหน้าด้าน กิเลสมันครอบครองใจ มันก็คิดว่ามันเป็นเจ้าวัฏจักร มันมีอำนาจของมันนั่นนะ เวลาธรรมมา เวลามันสะเทือนขึ้นมามันจะรู้ของมันว่านี่มันกลัวธรรมๆ ใจ

นี่ธรรมของครูบาอาจารย์ ธรรมของเราไม่มี ถ้าธรรมของเราไม่มี เราพยายามตั้งสติของเรา ตั้งสติของเรา กำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธของเรา เห็นใหม่ เพื่อเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา ถ้าเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา มันเป็นขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ นี่อัปนาสมาธิมันเข้าไป

สงบระงับเลย ถ้ามันไม่สงบระงับละ เวลาเราพุทโธ พุทโธอยู่มันฟังซ่าน เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันแถออกไปตลอดเวลา...นี่มันแถออกไปเพราะมันเคยชิน เพราะอวิชชาความไม่รู้

แม้แต่ศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วพอเรากลัวมีความผิดพลาด เราไปศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อมาเป็นแนวทางของเรา พอเป็นแนวทางของเรา เห็นใหม่ นี่ใจคในธรรม พอศึกษามันก็ว่ามันรู้ ศึกษา มันก็บอกว่สิ่งนี้รู้หมดแล้ว ในพระไตรปิฎกอ่านมา ๕ รอบ เข้าใจไปหมด ปฏิบัติรู้แจ้งหมดแล้ว นี่ใจมันคคในธรรม แล้วก็เอาสิ่งนี้ออกไปปฐนหมายป้ายทางให้คนเขาเชื่อถือศรัทธา แต่ถ้าเป็นความจริงของเราละ เรารู้จริงหรือ

ถ้าเรารู้จริง เห็นใหม่ ถนนสายนี้สิ้นสุด เริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการของมัน ตั้งแต่ศีล สมาธิ ปัญญา มันไปสิ้นสุดเอาที่ไหน ถ้ามันสิ้นสุดแห่งทุกขมันก็จบใจ แต่ถนนหนทางมันไปไม่รอด มันใช้ถนนสาธารณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันก็ครึ่งๆ กลางๆ เป็นหลุมเป็นบ่อไปไม่ได้ ไปไม่ได้ นี่ใจมันคคในธรรม

แต่ถ้าเรามีความซื่อสัตย์นะวางให้หมด ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพุทธศาสนา เห็นใหม่ คุณติ เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นครูบาอาจารย์ของเรา เรามีสิทธิทั้งนั้นแหละ เราเป็นชาวพุทธ เราจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเรื่องธรรมดา นี่ใจสิ่งที่ว่าเราเป็นชาวพุทธ สิ่งนี้เรามีสิทธิ เรามีสิทธิที่เราจะเคารพบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่แล้ว ที่นี้เราเคารพบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่แล้ว แล้วประโยชน์กับเราละ

ถ้าประโยชน์กับเรา เห็นใหม่ เราใช้ประโยชน์สาธารณะ นี่ถ้าใจมันคคในธรรมมันก็เอาสาธารณะมาเป็นประโยชน์กับเราๆ แล้วไอ้คนเบาปัญญามันก็เชื่อ เพราะคนเบาปัญญามันเชื่อ แล้วมันจะได้ประโยชน์สิ่งใดกับผู้เบาปัญญานั้นละ นี่ทำสิ่งใดๆ ผู้เบาปัญญา นี่บารมีธรรมๆ เห็นใหม่ ถ้าเราสร้างของเรา เราแก่กล้าขึ้นมา แก่กล้าขึ้นมาเราจะต้องมีเหตุมีผล กาลามสูตร ไม่เชื่อ ท่านพูดอย่างไรต้องพิสูจน์ ถนนเส้นนี้มันจะไปที่สุดทางนั้นไหม ถ้ามันไม่สุดทาง มันไปติดอะไร มันติดเพราะเหตุใด

นี่ก็เหมือนกัน กำหนดพุทโธ พุทโธ พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ อนุสติ ๑๐ แล้วมีการประพฤติปฏิบัติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ทำความสงบของใจ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาถ้าใจมันคด ใจมันคดมันก็อ้างอิง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศน์ธรรมจกๆ กับปัญจวัคคีย์ ไม่เห็นสอนทำสมาธิเลย แล้วเวลาปัญจวัคคีย์เขาได้ปฏิบัติกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจนจิตเขา ๖ ปี นี้มีสมาธิใหม่

ยสะออกจากบ้านมา “ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ” เขาก็ไม่ได้ทำสมาธิมาเลย ไม่ได้ทำสมาธิมาเลย แต่เขาเดือดร้อน ความเดือดร้อนนี่จิตใจมันหดหู่ คุณิ มันไม่คดไม่โกงตัวมัน คุณิ มันเสียสละมา ถ้าคนที่ใจของเขาไม่เป็นธรรม เขาก็คิดของเขา เขาก็พอใจของเขา แต่เขาสร้างบารมีของเขามา เขามีคุณธรรมของเขามา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมขึ้นมา เขาเป็นพระโสดาบัน เวลาพ่อมาตาม เทศนาว่าการเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเลย นี่กลับบ้านไม่ได้แล้ว กลับบ้านไม่ได้แล้ว บอกให้พ่อกลับบ้านไป ลูกชายกลับบ้านไม่ได้แล้ว กลับไม่ได้เพราะอะไร เพราะไม่คิดโลก สลัดโลกทั้งหมดเลย

นี่สิ่งว่าใจมันคดมันก็อ้างอิงทั้งนั้นล่ะว่าทำแบบนั้น ไม่ต้องทำความสงบของใจเข้ามา นี่เพราะใจมันคด เพราะถนนหนทาง ถ้าเราไม่มีถนนหนทางเราจะเดินไปอย่างไร ถ้าเราไม่มีถนนหนทางของเราล่ะ อันนั้นเป็นถนนสาธารณะ เป็นทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราเกิดเป็นชาวพุทธพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเข้ามาสู่ใจเรา ถ้าสู่ใจเรา เราต้องประพฤติปฏิบัติ นี่ใจของเรา ถ้าใจของเรา อย่าให้มันคดมันโกงเรา อย่าให้มันปกอลอกคุณงามความดีของเรา ถ้ามันไม่ปกอลอกคุณงามความดีของเรา เราต้องมีสติ มีกำลังขยับขยับมัน ขยับขยับมันนะ

ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลามันตริกในธรรมๆ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ตริกในธรรม แต่กิเลสมันคด ใจมันคด มันต่อต้าน มันเรียกร็อง มันต้องการผล “ปฏิบัติแล้วก็ได้ผล มีแต่ความเศร้าใจ มีแต่ความเสียใจ ไหนว่าปฏิบัติธรรมแล้วมันจะมีความสุขๆ ทำไมไม่มีความสุขสักที”

ถ้าปรารถนาอยากได้ความสุข ไม่ได้มีความสุขหรอก แต่ถ้าจิตใจมันสงบขึ้นมา ความสุขที่เกิดขึ้นมาเรายังไม่รู้ว่าจักเลยว่าความสุขอย่างนี้เป็นอย่างไร เวลามันปล่อยวางขึ้นมา “สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

เราหามา เราทำหน้าที่การงาน เราหาแต่วัตถุดิบแต่ที่กิเลสมันปรารถนา แล้วมีสิ่งใดบ้างล่ะ ที่มันได้มาแล้วมันมีความมั่นคง ถ้ามันได้มาแล้วมันเป็นสมบัติของเรา มันไม่เคยเห็น แต่เวลาจิตมันสงบขึ้นมา เห็นไหม นี่จิต จิตมันไม่ต้องอาศัยสิ่งใด อาศัยขั้นธ อาศัยต่างๆ มาเป็นผลงานของมันเลย เวลามันสงบเข้ามา แล้วมันสงบเข้ามาแล้วมันมีความตื่นเต้น มันมีความพอใจของมัน นี่ถ้าใจมันตรง ถ้าใจมันตรงขึ้นมา เห็นไหน มันจะเห็นผลของมัน ถ้าใจมันไม่ตรงล่ะ

ในสมัยโบราณนะ ในเมื่อมนุษย์ยังไม่ฉลาดพอ การนุ่งห่มของเรานุ่งห่มใบไม้ เพราะอะไร เพราะมนุษย์ยังไม่ฉลาด พอมนุษย์เจริญขึ้น มนุษย์มีประสบการณ์ขึ้น มนุษย์รู้จักทอ รู้จักสาน รู้จักต่างๆ รู้จักมีเสื้อผ้า มีเครื่องนุ่งห่ม ถ้ามีเครื่องนุ่งห่มเพราะเหตุใดล่ะ เพราะมนุษย์มีปัญหาขึ้น อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาเราใช้ปัญญาของเรา คุณติ เรากำหนดพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตใจของเรามันคด มันโกง มันเหลว มันไหล มันทำสิ่งใดจะเป็นประโยชน์กับมันล่ะ

“ทำไมเราทำแล้วจิตเราไม่สงบ เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วทำไมมันไม่ได้ผล นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วทำไมสุขแล้วมันไม่เห็นสงบสักที เวลามันไม่สงบสักที ไม่มีความสุขสักที แล้วความสุขมันจะหาจากไหนล่ะ”...นี่เวลา มนุษย์เรายังไม่มีปัญญาพอ คุณติ เวลาคนเบาปัญญาๆ ก็ให้พวกใจคิดในธรรมหลอกลวงว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ก็หลงกับเขาไป สร้างประโยชน์กับเขา แล้วสร้างขึ้นมาสร้างแต่ประโยชน์โลก แล้วจริงๆ ขึ้นมาเขาต้องสร้างปัญญา สร้างสติ สร้างปัญญา

ถ้าลองสอนธรรมะเข้าไปนี่ใครจะหลอกลวงใคร ทุกคนก็มีสติปัญญาเหมือนกัน คุณติ ทางสาธารณะทุกคนไปถึงสิ้นสุดแห่งทาง ทุกคนก็ได้ผ่านเส้นทางนั้นมา ก็รู้ว่าธรรมะคืออะไร ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ว่าอย่างไร แต่เส้นทางของตัวมันไม่มี ถ้าเส้นทางของตัวไม่มี นี่คนไม่เบาปัญญามันก็ไม่เป็นเหยื่อของใคร ไม่ให้ใครหลอกลวงได้

ฉะนั้น จิตใจของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้าจิตใจมันยังไม่มีหลักมีเกณฑ์ นี่ในเมื่อมนุษย์ยังไม่เจริญขึ้นมา มนุษย์ยังไม่มีความปัญญาก็นุ่งห่มใบไม้ นุ่งห่มหนังเสือ นุ่งห่มต่างๆ ขึ้นมา แต่พอมนุษย์เจริญขึ้นมา เขามีเสื้อผ้า มีผ้า มีผ่อน มีแพรรักษ์ของเขา จิตใจของเราที่เราจะเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมามันก็ต้องมีผ้า มีผ่อน แพรรักษ์เพื่อจะมาประดับร่างกายของเรา

ถ้าระดับร่างกายของเรามันมีเหตุมีผลขึ้นมา มียางอายุไหม เวลาไม่มีผ้าผ่อนอยู่กับกายเรา นี่เรามียางอายุไหม เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริง เรามียางอายุไหม ถ้าเรามียางอายุขึ้นมา ทำไมไม่ตั้งสติขึ้นมาละ ทำไมไม่ตั้งสติ ทำไมไม่มีปัญญาที่ดีให้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา นี่ถ้ามนุษย์มันมีปัญญาขึ้นมามันก็มีเครื่องนุ่งห่ม เห็นไหม จิตใจถ้ามันจะใช้ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา มันจะทำให้จิตใจนี้มันชื้อตรงเข้ามา มันก็มีหลักมีเกณฑ์ นี่ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ เพราะความซื่อสัตย์

ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเรามีศีลขึ้นมา เราไม่ทุศีล เราไม่ทำลายโอกาสของเรา แต่ถ้าเรามีศีลสมบูรณ์ขึ้นมา เวลาเราทำขึ้นมา นี่เวลาคนจะมีเสื้อผ้าแพรกัณฑ์ขึ้นมาก็ต้องมีอะไรละ? เขาก็ต้องมีฝ้าย มีสิ่งต่างๆ มาปั่นมาทอขึ้นมาเพื่อจะทอขึ้นมาเป็นผืน แล้วต้องมีการตัดการเย็บขึ้นมา จิตใจของเรา ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมามันก็มีปัญญาของมัน จะรักษาตัวมัน ถ้ารักษาตัวมันขึ้นมา เห็นไหม ถ้าจิตใจมันตรง มันตรงเพราะมันมีเหตุมีผล เพราะมีสติมีปัญญา ถ้ามีสติปัญญามันถึงพัฒนาตัวมันขึ้นมา ถ้ามันพัฒนาตัวขึ้นมามันถึงจะสงบระงับได้ไง ถ้าจิตมันสงบขึ้นมามันก็มีความสุข นี่ความสุข

ถ้ามีความสุขขึ้นมา นี่จิตมันตรง ถ้าใจมันตรง ใจมันไม่คดแล้วละ ใจไม่คด เห็นไหม คุณิ คนที่ไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ พอจิตมันสงบขึ้นมา เห็นภูตผีปิศาจ พอจิตสงบขึ้นมาได้รับรู้ความรู้สึกนึกคิดของคน...นี่แม้แต่ใจมันตรงแล้วมันก็ยังแฉลบ มันก็ยังแฉลบออกไป มันไม่เข้าสู่อริยสัจ ถ้ามันแฉลบออกไป แฉลบออกไปเพราะอะไรละ แฉลบออกไป เห็นไหม คุณิ อำนาจวาสนาบารมีของคน คุณิ เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรามีครูมีอาจารย์ของเราละ เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านปฏิบัติของท่านมา นี่เวลาท่านเทศน์ว่าการขึ้นมาท่านก็บอกประสบการณ์ของท่านนั่นแหละ แต่เราจะมีวุฒิภาวะแค่ไหนที่เราจะรู้ได้

ถ้าเราไม่มีวุฒิภาวะเลย คุณิ เวลาใจมันคด คดในธรรม เขาแสดงธรรมขึ้นมาด้วยความน้อยฉลาด ด้วยความหลอกลวง เราซาบซึ้ง ซาบซึ้งกันนะ ใครฟังก็ซาบซึ้ง เพราะอะไร เพราะเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ เพราะมนุษย์มันยังไม่มียุติปัญญาไง พอมนุษย์ยังไม่มียุติปัญญาขึ้นมา ยังต้องนุ่งห่มไปม้ มันยังไม่มียุติปัญญาแพรกัณฑ์ขึ้นมาเพื่อจะปกปิดเรา นี่เราปฏิบัติของเราไม่ได้ เราปฏิบัติของเรา จิตของเราไม่เคยสงบ เพราะเราไม่มีหนทางของเรา

เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ทางสาธารณะ เวลาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทางของเราไม่มี ใครมาเสนอถนนหนทางมันก็เข้าใจได้ เพราะถนนสาธารณะเราก็เข้าใจ เราก็ศึกษามา เขาก็แสดงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เราก็เชื่อถือศรัทธาเขาไป เพราะอะไร เพราะเราไม่มีธรรมของเราไง เพราะมนุษย์ยังไม่เจริญขึ้นมา ยังไม่มีปัญญา ถ้ามนุษย์เจริญขึ้นมา มีปัญญา นี่ฟ้าเราก็ทอของเรามาเอง ตัดเย็บเราก็ตัดเย็บของเรามาเอง การตัดเย็บขึ้นมาเราก็มีเครื่องนุ่งห่มของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีเครื่องนุ่งห่มของเรา เขาก็มีเครื่องนุ่งห่ม เขาก็ต้องมีการตัดเย็บของเขาเหมือนกัน ถ้าเขาไม่มีการตัดเย็บของเขาขึ้นมา เขาไปเอาเครื่องนุ่งห่มมาจากใครล่ะ ถ้ามีมาเขาก็ขโมยของคนอื่นมา นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเวลาใจมันตรงขึ้นมาแล้ว ถ้ามันจะปฏิบัติธรรม มันจะเข้าสู่สังขาร ถ้าเข้าสู่สังขารมันต้องมีเหตุมีผลลึ จิตสงบแล้วทำอย่างไร จิตสงบนี้ ใจมันตรงแล้วมันจะเข้าสู่ธรรมอย่างไร ถ้ามันจะเข้าสู่ธรรม ธรรมอยู่ไหน ธรรมอยู่ไหน

นี่เวลาในพระไตรปิฎกมันก็เป็นชื่อของธรรมทั้งนั้น เวลาครูบาอาจารย์แสดงออกมาท่านก็แสดงออกมาจากประสบการณ์ของท่าน เห็นไหม ถ้าเรามีสติปัญญา เราปฏิบัติของเราขึ้นมาเป็น เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงออกมาเราจับได้หมด เราเข้าใจได้เลย แล้วมันเปรียบเทียบได้ นี่ของเรากับของท่านมันแตกต่างกันอย่างไร เวลาพิจารณาเข้าสู่อริยสัจ อริยสัจมันมีหนึ่งเดียวเท่านั้นแหละ มันไม่มีสอง

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมขึ้นมาเป็นทางสาธารณะ ทางสาธารณะก็คือถนนหนทาง โสคาบัน สถิตาคามี อนาคามีมันก็เป็นระดับชั้นของมันขึ้นไป ถนนหนทางที่เป็นความเจริญงอกงามของมันไป ถ้าใครทำได้มันก็รู้ตามถนนหนทางนั้น แต่ถ้าเราทำของเราล่ะ เราทำของเรา สัจธรรมความจริง ถนนหนทางของเรา ถ้าเรามีถนนหนทางของเรา เราลงทุนลงแรงอย่างไร ถ้าเราลงทุนลงแรงของเรา เราทำของเราขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมามันก็เข้าสู่สัจจะ แต่ถ้าเราลงทุนลงแรงของเราขึ้นมาแล้วมันสูญเปล่า มันสูญเปล่า มันไม่เกิดสิ่งใดขึ้นมาเลย

นี่เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาแล้วเราถึงไม่มีความสุขมีความสุขสงบระงับ ถ้าเราไม่มีความสุขสงบระงับ เขาเสนอ เห็นไหม นี่ใจคในธรรมเขาก็เสนอทางเรียบง่าย ทางลัด ทางที่เราจะได้สะดวกสบาย เราก็ไปเชื่อเขา เราเชื่อเขาละ นี่คนเบาปัญญา ถ้าคนเบาปัญญานี้เชื่อคนง่าย แต่ถ้าคนมีปัญญานักแน่นขึ้นมา เวลาปฏิบัติขึ้นมา คุณิ มนุษย์มันมีปัญญาขึ้นมา ถ้ามนุษย์มีปัญญาขึ้นมา

เราปฏิบัติของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงออกมา ถ้าจิตสงบ อ้าว! เราก็สงบเหมือนกัน สงบแล้วทำอะไรต่อไป

ถ้าทำอะไรต่อไป เห็นไหม สงบแล้ว ถ้ามันทำอะไรไม่ได้เพราะมันแฉลบ มันแฉลบเพราะอะไร มันแฉลบเพราะว่าความสงบระงับของเรา ถนนหนทางของเรามันเป็นถนนหนทางที่มันคับแคบ มันไม่สามารถจะเอาขบวนต่างๆ ผ่านถนนสิ่งนี้ไปได้ ถ้าขบวนของเราที่มันจะผ่านถนนสิ่งนี้ไป ถนนของเราต้องกว้างขวาง ถนนของเราต้องมีความมั่นคงของเรา ถ้ามีความมั่นคงของเรา ในเมื่อมันผ่านไปไม่ได้เรารู้ คุณติ เวลารถติด รถติดหล่มทำอะไร ทำอย่างไรให้รถนั้นขึ้นจากหล่ม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันตรงขึ้นมาแล้วมันจะอย่างไรให้เข้าสู่สังขาร แม้แต่การเข้าสู่สังขาร เห็นไหม นี่เวลาหลวงตาท่านไปสนทนาธรรมกับหลวงปู่แหวน นี่เริ่มต้น ถ้าเริ่มต้นผ่านไปได้อีก ๑ ผ่าน เวลาผ่านไปได้อีก แล้วต่อไปเวลาถามขึ้นไป เริ่มต้นถามปี๊บตอบมาเลย ๑๐ กว่านาที ถ้าเริ่มต้นถนนหนทางมันมี รถมันผ่านไปได้อีก ถ้ารถมันผ่านไปได้อีก แล้วสิ้นสุดแห่งถนนสายนี้มันไปอย่างไร ถ้ามันไปอย่างไร คุณติ เวลาหลวงตาท่านถามไป หลวงปู่แหวนท่านใส่เต็มที่แล้ว พอใส่เต็มทีขึ้นมา จบขึ้นมา

หลวงปู่แหวนยังถามเลย “มหา มีอะไรให้ค้านมา”

“ผมไม่ค้านหรอกครับ ผมหาฟังธรรมแบบนี้ ผมหาฟังธรรมแบบนี้”

นี่ไง อริยสังขะมันมีสองไหม? มันไม่มีหรอก ในเมื่อไม่มี ถ้าเรามีถนนหนทางของเรา เราปฏิบัติของเรา แต่เพราะเราปฏิบัติของเราไม่ได้ เพราะเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ของเรา เราถึงจะเป็นคนเบาปัญญาไปตลอด ใครพูดสิ่งใด ใครเสนอสิ่งใดก็เชื่อเขาไปทั้งนั้น แต่ถ้าเรามีสังขะความจริงของเรา แล้วสังขะความจริง ครูบาอาจารย์ท่านแสดงออกมามันรับรู้ได้นะ รู้ได้เลย ใจนี้คิดหรือใจนี้ตรง ถ้าใจมันตรงแล้วมันเข้าสู่สังขารใหม่ ถ้าใจมันตรงแล้วมันเข้าสู่สังขาร นี่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมอย่างไร

การเห็นกายๆ เห็นกายที่ว่าเห็นกายๆ เห็นกายมันแตกต่างหลากหลายมหาศาล เห็นกายโดยปัญญาก็ได้ เห็นกายโดยจิตก็ได้ เห็นกายในความรู้ความเห็นที่มันสะเทือนกิเลส มันเป็นอย่างใด นี่ถ้าเริ่มต้น ถ้ามันไม่แฉลบนะ ถ้าใจมันตรงแล้วต้องพยายามประคองไม่ให้มันแฉลบออกไป สิ่งที

มันจะตรงขึ้นมาได้เพราะเราต้องมีเครื่องนุ่งห่มแพรภัณฑ์ของเรา มันต้องมีสติ มันต้องมีคำ
 บริกรรม มันต้องมีปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาที่ใ้ๆ กันอยู่นี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ในการประพฤติปฏิบัติทั้งหมด สิ่งที่ว่า
 ปัญญาๆ ปัญญาของกิเลสทั้งนั้น ในเมื่อใจมันยังคคอยู่ ถ้าใจมันยังคคอยู่ คคคืออะไร? คคคือ
 อวิชา ความไม่รู้ ถ้าความไม่รู้อยู่ในใจขึ้นมา สิ่งที่เป็นปัญญาๆ ปัญญามันมาจากไหน? ปัญญามัน
 จะเกิดได้จากฐิติจิต ปัญญามันจะเกิดได้จากภาวสวะ ปัญญามันเกิดมาจากภพ มันต้องมีที่เกิด

แล้วในเมื่อใจมันคคอยู่ สิ่งที่มีมันเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่ว่าแสดงธรรมๆ ธรรมขององค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ใจคในธรรม ใจคในธรรม แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตสงบขึ้นมา
 ใจมันตรง ถ้าใจมันตรง มันยังเข้าสู่ธรรมไม่ได้ ในเมื่อเข้าสู่ธรรมไม่ได้มันก็รู้สัจธรรมไม่ได้ ใน
 เมื่อรู้สัจธรรมไม่ได้ เวลาแสดงธรรมออกมามันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 เป็นธรรมสาธารณะ เป็นถนนสาธารณะ ไม่ใช่ถนนส่วนตัว

ถ้าถนนส่วนตัว ถนนส่วนตัวจะเข้าอย่างไร จะเข้าไปสู่หนทางนั้นอย่างไร ถ้าเข้าสู่หนทาง
 พอจิตสงบแล้ว นี่ถ้าเราเบิกทางของเราไม่ได้ น้อมไปๆ เห็นไหม คูสิ เขาจะสร้างถนนเขาต้องถม
 ถนนของเขา ถ้าถนนเขาชำรุดเสียหาย ถ้าใช้ไม่ได้เขาต้องมีวัตถุพาไปให้ชั่วคราวไปก่อน ใช้
 ชั่วคราวไปแล้วเขาซ่อมแซมของเขาให้มันขึ้นมาให้ได้

นี่ก็เหมือนกัน เราพุทโ พุทโ พุทโ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเราให้จิตมันสงบขึ้นมา
 แล้วรักษาใจของเราขึ้นมา มีสติปัญญาของเราขึ้นมา ถ้ามีขึ้นมา นี่มันเป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็น
 ปัญญาเกิดจากโลก ใจคๆ นี่แหละ ใจมันคคเพราะอวิชา ใจมันคคเพราะเราไม่รู้เท่าทันใจของ
 เราเอง ฉะนั้น สิ่งนี้มันมีอยู่โดยธรรมชาติ สิ่งนี้อวิชามันมีอยู่กับเราโดยธรรมชาติอยู่แล้ว นี่กิเลส
 มันอยู่กับเรา ธรรมชาติมันมีอยู่กับเรามาตั้งแต่เริ่มต้น มันมีมาตั้งแต่การเวียนตายเวียนเกิด กิเลสมัน
 อยู่กับเราทั้งนั้นแหละ นี่มันทำให้ใจคค

ทีนี้เราพุทโ พุทโ พุทโ เห็นไหม เราพยายามทำให้ใจตรง ถ้ามันพุทโ พุทโ นี่ขณิกส
 มาธิ อุปจารสมาธิ ใจมันเริ่มมีแนวทางขึ้นมา มันเริ่มจะตรงต่อธรรมๆ ถ้ามันตรงต่อธรรมแล้ว นี่
 ศีล สมาธิ ถ้าเราฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิ การเกิดปัญญามันเป็นปัญญาของกิเลสทั้งนั้น
 ปัญญาของโลกทั้งนั้น นี่มันคคมันโกง มันจะทำให้เราทำลายโอกาส ทำลายคุณงามความดีของเรา

ทั้งนั้นแหละ นี่เราก็ตั่งสติของเรา เราตั้งสติของเราแล้วพยายามฝึกหัดคัดแยกให้มันเป็นความจริงขึ้นมา

ความจริงขึ้นมา เห็นไหม คุณติ เวลาเป็นความจริง มรรคญาณๆ มันเกิดขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ขึ้นมา เขาจะพูดคุยยกย่องขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ปรารภและไม่ต้องการเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามาพิจารณาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง เวลาอาสวกษณญาณมันเกิดขึ้นมา มันมีสัจจะ มันมีมรรค มีเหตุมีผลของมันขึ้นมาในความจริง

แล้วเราประพฤติปฏิบัติกันอยู่ที่นี่ เราจะปฏิบัติของเรา เราต้องมีความจริงของเราขึ้นมา ถ้ามีความจริงขึ้นมา เห็นไหม นี่ถ้าใจมันตรงแล้วมันจะเข้าสู่สัจธรรม ยังไม่เป็นธรรมนะ เป็นสัจธรรม สัจจะความจริง เห็นไหม คุณติ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา ไตรลักษณ์ญาณ สัจธรรม สัจธรรมเขาเป็นของเขาอยู่อย่างนั้น แต่มันไม่มีใครมีอำนาจวาสนาเข้าไปรื้ออঁกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่อตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา นี่เพราะมันเจาะฟองอวิชชา

ทุกดวงใจมีกิเลสอยู่ แต่ถ้าใจคในธรรม มันจะบอกว่า “ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม นิพพานมีอยู่แล้ว สรรพสิ่งนี้มีอยู่ในใจอยู่แล้ว เดินเข้าไปนี่ไปชนมันเลย จะเดินเข้าไปชนนิพพานในใจเลย” นี่ใจคในธรรมมันพูดกันอย่างนั้น

แต่สัจธรรมความจริง กิเลสมันมีอยู่โดยดั้งเดิม กิเลสมันมีอยู่แล้ว กิเลสมันมีอยู่แล้ว เห็นไหม นี่ว่าจิตเดิมแท้ฟ่องใส แล้วฟ่องใสมันเกิดอย่างไรล่ะ? ฟ่องใสนั้นแหละ คุณติ คุณเกิดเป็นพรหมตี เวลาเขาเกิดเป็นพรหม เกิดต่างๆ นี่อำนาจวาสนาของจิต เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะมันมหัศจรรย์ขนาดไหน แล้วไม่เคยรู้เคยเห็นขึ้นมา แล้วไปเห็นขึ้นมาก็ว่า “โห้! จิตมันฟ่องใสๆ”...ฟ่องใสมันคืออวิชชา ฟ่องใสเพราะอวิชชาพาเกิด แล้วเกิดในสถานะอะไรล่ะ

ฉะนั้น ขณะที่มันจะฟ่องใสขนาดไหน มารมันไม่ปล่อยให้จิตพ้นไปจากอำนาจของมันหรอก ฉะนั้น สิ่งที่มีอยู่แล้วคืออวิชชา สิ่งที่มีอยู่แล้วนี่มันคือกิเลส แล้วถ้ากิเลสมันมีอยู่แล้ว เวลาเราไปศึกษาธรรมๆ ศึกษาธรรม สถานะเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา เรามีสิทธิ ในเมื่อเราเป็นชาวพุทธ เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นชาวพุทธ แต่ถ้าใจมันตรงมันก็ชัดตรง ถ้าไม่รู้ก็ว่าไม่รู้ “เราฟังธรรมมา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา

เป็นแบบนี้ เราก็พูดธรรมตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาก็จะรู้แจ้งขึ้นมา ถ้าผู้ปฏิบัติไม่เป็นความจริง เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้ แต่ผู้ที่ปฏิบัติยังปฏิบัติไม่ได้จริง มันก็ไม่รู้แจ้ง” นี่ถ้าพูดอย่างนี้ แม้แต่ความซื่อสัตย์ของมนุษย์ เวลาศึกษามาก็บอกตามที่มาที่ไป แต่ความจริงที่เรารู้นี้มันไม่มี ถ้ามันไม่มีขึ้นมา ถ้ามันซื่อสัตย์ซื่อตรง มันยังทำคุณประโยชน์ของเราได้

แต่ถ้ามันคิดในธรรม มันคิดเพราะมันบอกว่า “ธรรมะมีอยู่แล้ว”...มีอยู่อย่างไร “ธรรมะมีอยู่แล้ว เราเข้าไปเราจะไปชนกับธรรมะเลย แล้วจะไปชนกับธรรมะ”...ฤทธิชีไพรในสมัยพุทธกาล เขาปฏิบัติมามหาศาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ปัญจวัคคีย์จะไปได้ไหม ขณะที่ว่าเทศน์ธัมมจักกฯ ขึ้นมากับปัญจวัคคีย์ พระอัญญาโกณฑัญญะรู้องค์เดียว อีก ๔ องค์ยังไม่รู้เลย ทั้งๆ ที่ของที่มีอยู่ ของมีอยู่ บอกชี้หน้าขนาดไหน คูตี คูกิเลสมันปิดบังไว้สิ ถ้ามันปิดบังไว้ขนาดไหน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหมั่นเพียร พยายามเทศนาซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนปัญจวัคคีย์เป็นพระโสดาบันทั้งหมด เทศน์อนัตตลักขณสูตรเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

“นี่สิ่งที่ขึ้นไป ถ้ามันมีอยู่แล้ว ชีก็เข้าถึงเลยสิ”...ถ้ากิเลสมันมีอยู่แล้ว กิเลสมันจะปกปิดกั้นคุณงามความดี กิเลสมันจะปกปิดกั้นทุกๆ อย่างในใจของเรา เราต้องตั้งสติ ถ้าเราตั้งสติแล้ว ธรรมะที่จะเกิดขึ้น คูตี สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม สัจธรรมที่มันจะเกิดขึ้น สัจจะมันมี สัจจะมันมี ฉะนั้น เวลาสัจจะขึ้นมา เกิดปัญญาขึ้นมา มันเป็นธรรมหรือยัง

ในเมื่อสัจจะความจริง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา...นี่สัจจะมันมีๆ แล้วปัญญาเราแทงตลอดใหม่ ปัญญาของเรามีคุณธรรมตามความเป็นจริงที่ว่าเป็นถนนหนทางของเราจริงไหม ถ้าถนนหนทางของเราจริง เราทำขึ้นมา มันเข้าสู่สัจธรรม

ใจตรงแล้วไม่ให้มันแฉลบ ถ้ามันแฉลบไป เห็นไหม คูตี เวลาฤทธิชีไพร คูท้าวทัตติ ฆานโลกิย์ฯ มันแฉลบหมด พอมันแฉลบไปรู้นู่น รู้นี่ รู้สิ่งต่างๆ นี่มันออกนอกอริยสังขะ ถ้ามันออกนอกอริยสังขะ ใจมันคคอยู่แล้ว ถ้าใจมันคคอยู่แล้ว มันมีสิ่งใดมาเป็นผลประโยชน์

คำว่า “ผลประโยชน์” เพราะใจมันคค มันไม่รู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์ อะไรเป็นโทษ มันเห็นว่าสิ่งที่เหนือมนุษย์ สิ่งที่เป็นผู้วิเศษใจ รู้สิ่งต่างๆ นี่มันเป็นสมบัติของใจดวงนั้นใจ นี่มันพาไปหมดเลยนะ พอมันพาไปมันก็ส่งออกหมดเลย พอส่งออกไป ไปทำตามกิเลสตัณหาความทะยาน

อยาก ทำตามความพอใจของตัวเอง มันจะเข้าสู่ธรรมใหม่ ถ้ามันไหลออกไป มันจะเข้าสู่ธรรมใหม่ แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม นี้อานาปานสติ กำหนดพุทธานุสติ กำหนดมรณานุสติ ให้มันสงบ ระวังเข้ามา ทำใจให้ตรง

ถ้าใจมันตรงนะ ตรงเพราะเหตุใด ตรงเพราะกิเลสมันยุบยอบลง ตรงเพราะกิเลสมันไม่มีอำนาจ ตรงเพราะกิเลสมันบงการจิตดวงนี้ไม่ได้ แต่ในปัจจุบันที่เราปฏิบัติกันอยู่ ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา นี้อกิเลสมันบงการ มันบงการ มันคาดหมาย มันมีความพอใจว่ามันจะเป็นตามความเป็นจริงของมัน แต่มันไม่มีอะไรจริงสักอย่างหนึ่ง เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง มันไม่แน่นอนทั้งนั้นแหละ สิ่งที่แน่นอนคือความไม่แน่นอน มันไม่มีสิ่งใดคงที่ ไม่มีสิ่งใดแน่นอน

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติครูบาอาจารย์ท่านบอกให้พวกเราขยันหมั่นเพียร ขยันหมั่นเพียร ให้ชำนาญในวสี “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” ถ้าเรามีสติปัญญา เราสร้างเหตุของเราไว้ มันจะเข้าสู่สังขาร เข้าสู่สังขะ ทำใจให้ตรง พอใจตรงแล้วเราตั้งสติไว้ แล้วครูบาอาจารย์จะคอยชี้แนะว่าสิ่งใด จับเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม การเห็นนะ การเห็นถ้าใจมันคดๆ อยู่เนี่ย เราก็มีกาย มีเวทนา มีจิต มีธรรมเหมือนกัน เพราะใจมันคดๆ อยู่เรารู้ได้ เพราะเราศึกษาเส้นทางสาธณะมา แต่เส้นทางของเราไม่มี นี่เรามีแบบแปลน เรามีแผนที่มา เราจะทำทางอย่างนั้น

นี่ไง เวลาบอกว่าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เราก็เห็นได้ การเห็นอย่างนี้เห็นแบบโลกๆ การเห็นแบบโลกๆ ผลของมัน ถ้ามันปล่อยางมามันก็เป็นสมาธิใจ มันปล่อยางเข้ามา มันจะทำให้ใจนี้ตรงใจ ถ้ามันปล่อยาง ทำใจให้ตรง เพราะใจของเรามันคด ใจของเรามันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก กิเลสมันมีอยู่แล้ว มันก็มันหมายของมันไปทุกเรื่อง มันหมายไปตามกิเลสตัดหาความทะยานอยากเรื่องรูป รส กลิ่น เสียง แล้วเวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็มันหมายในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีก มันหมายเรื่องโลกมา พอปล่อยางจากโลกมามันก็มันหมายในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตัวจริงมันถึงไม่มี มันถึงไม่เป็นจริงขึ้นมา มันมันหมายไปทุกอย่าง เห็นไหม

เราวางให้หมด นี่มันหมายทางโลกมาเราก็มีสติปัญญาควบคุมมาให้มันสงบมา ถ้ามันมันหมายในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็ยังไม่เกิดขึ้น อดีตอนาคตมันไม่เป็น

ความจริงขึ้นมา เรามีสติปัญญารักษาใจของเราขึ้นมา เวลามันปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางมันก็เป็นอิสระในตัวมันเองไง ถ้ามันเป็นอิสระในตัวมันเอง เห็นไหม คุณิ เอกัคคตารมณ์จิตมันตั้งมั่นไหม

ถ้าจิตไม่ตั้งมั่น เราศึกษา เราพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม ถ้าเราพิจารณาแบบโลกๆ ผลของมันก็คือว่ามันสงบอย่างนี้ ผลของมันคือมันปล่อยวางเข้ามา ผลของมันคือปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามาเราก็พิจารณาเข้าไป นี่พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เข้าแล้ว เข้าแล้ว ถ้ามันปล่อยวางเข้ามา ถ้าจิตมันต่อเนื่อง จิตมันต่อเนื่อง พิจารณามันปล่อยวางเข้ามา ถ้าใจมันตรงแล้ว ถ้ามันพิจารณากายเข้าไปๆ

จากพิจารณากายขึ้นนะ พิจารณากายปล่อยวางเข้ามาเป็นสมณะ สมณะเพราะมันเป็นปัญญา อบรมสมาธิ แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้าใจมันตรงแล้ว ถ้ามันจับต้องได้ นี่มันไม่แฉลบออก ถ้ามันแฉลบออก เห็นไหม คุณิ ฆานโลกียที่เรารู้จักกันมันแฉลบไปทั้งนั้นแหละ นี่จิตมีกำลัง จิตมีกำลังแต่ไปเรื่องโลก ไม่เข้าสู่ธรรม

ถ้าเข้าสู่ธรรมมันมีกาย เวทนา จิต ธรรม สติปัญญา ๔ ถ้าสติปัญญา ๔ มันจะเกิดอริยสังกตสังขจะความจริง เกิดสังขจะความจริงเพราะเหตุใด? เกิดสังขจะความจริงเพราะจิตมันตรง เพราะจิตมันตั้งมั่น เพราะที่ภาวนากันแล้วมันไม่ได้ผลเพราะจิตมันไม่ตรง จิตมันคดแล้วมันแฉลบ พอมันคด เห็นไหม คุณิ ถ้ามันตรงขึ้นมา มันหมุนไป มันเป็นพลังงานต่างๆ มันจะได้คุณงามความดีจะได้ประโยชน์มาก แต่ถ้ามันเริ่มคดเล็กๆ น้อยๆ คดน้อยมันก็เหวี่ยงไปน้อย แรงจุดกระชากมันจะมีแล้ว ยิ่งถ้ามีมากนะ เครื่องยนต์นั้นพังเลย

ถ้าจิตของเรา ถ้ากิเลสมันเข้ามาทำให้คดงอ มันก็คาดหมาย ดีความ มีความรู้ ความเห็น มันก็แฉลบของมันออกไป นี่ถ้าแฉลบออกไปมันต้องปล่อย ถ้าแฉลบแล้ว ถ้าเราตามไปมันยังคงยิ่งโง่งไป เพราะมันมีรสมีชาติ พอรู้เห็นสิ่งใด เป็นผู้วิเศษอย่างใด นี่มีรสมีชาติ มีรสมีชาตินี้กิเลสมันก็ส่งเสริม มันก็ปอกลอกตัวเอง ทำลายโอกาสตัวเองไป

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ ความผิดพลาดอย่างนี้ ในหมู่วงพระกรรมฐาน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ไม่มีใครเลยที่ปฏิบัติแล้วไม่มีความผิดพลาด ปฏิบัติอย่างไรมันก็ความล้มลุกคลุกกลาน มีความผิดพลาดมาทั้งนั้นแหละ แล้วในวงกรรมฐาน ในวงของครูบาอาจารย์ของเรา นี่เวลาธรรมสาธุการ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมฺ เวลาคุขธรรมะกัน สิ่งนี้เกร็ดของธรรมๆ ที่ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมา เวลาท่าน

เอาประสบการณ์ของท่านมาเล่าสู่กันฟัง มันเป็นคุณค่า มันเป็นประโยชน์ มันเป็นประโยชน์กับผู้ที่ปฏิบัติ มันจะไปเจอวิกฤติสิ่งใดมันจะได้ประโยชน์สิ่งนั้นมา

ฉะนั้น เวลาเราปฏิบัติของเรา เราจะจำของใครมาก็แล้วแต่ สิ่งนั้นมันเป็นประเด็นให้เราได้ค้นคว้าในใจของเรา ถ้าเราค้นคว้าในใจของเราเนะ สิ่งที่มีอุปสรรคสิ่งใด เราปล่อยเลย กลับมา กลับมาพุทธโธ กลับมาทำความสงบของใจ กลับมาทำปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าอบรมสมาธิมันก็จะทำให้ใจเราตรง ถ้าใจเราตรง มันไม่คด ไม่งอ มันก็ไม่ทำให้มีแรงเหวี่ยงให้จิตมันแฉลบออกข้างนอก

แต่ถ้าพอเรากลับมาสู่ความสงบระงับ ส่วนใหญ่เวลาปฏิบัติไปแล้วมันบอกว่า “เสียเวลา จิตสงบไม่เกิดปัญญา สิ่งที่น่าระเกะเกสิมันเป็นเรื่องของปัญญา ปัญญาเท่านั้น พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา”...แต่มันไม่รู้เลยว่าใจมันคดนะ มันคดโกงตัวเอง มันทำลายตั้งแต่พื้นฐานในการปฏิบัติเลย มันปกปิดความจริงออกจากใจทั้งหมดเลย

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา มีครูบาอาจารย์ เพราะครูบาอาจารย์ของท่านได้เดินทางเส้นนี้กันมาแล้ว เวลาครูบาอาจารย์บางองค์คิดทีหนึ่ง ๑๐ กว่าปีอยู่ตรงนี้ คิดว่าตัวเองใช้ปัญญามาแล้วๆ ปัญญาพิจารณามาแล้วมันจะทะลุทะลวงกิเลสไป ไปไม่รอดหรือ ไปไม่รอดมันก็กววนอยู่ที่นั่น ถ้ามันกววนอยู่อย่างนั้นมันไม่เจริญก้าวหน้า

แต่มีครูบาอาจารย์ก็ดึงออกมา หมั่นดึงออกมา ดึงออกมาด้วยอะไร? ดึงออกมา ธรรมสภาจนาใจ นี่สังฆธรรมที่เหนือกว่า สังฆะความจริง ถ้าสังฆะความจริงมันขึ้นมาถึงความบกพร่องของเรา เราถึงไม่ขึ้นหรือ เพราะอะไร เพราะเราอยู่ในพื้นที่ที่ต่ำ เราไม่สามารถมองเห็นทะลุทะลวงขึ้นไปถึงความสูงส่งนั้นได้ ฉะนั้น ไปถึงความสูงส่งนั้นไม่ได้เพราะกิเลสมันบังตาไว้

ถ้าบังตาไว้ เห็นไหม เรากลับมาทำความสงบของใจก่อน เพราะอะไร เพราะสิ่งที่บังตาเราไว้คือกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก แต่ครูบาอาจารย์ของท่านผ่านพ้นไปแล้ว ท่านหุดตาสว่างมาก หุดตาสว่างในตาของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านก็พูดของท่านได้ด้วยเหตุด้วยผล ใ้เรามันมีดบอด ใจมันคดอยู่ มันปิดบังใจของตัว พอมันปิดบังใจของตัว มันก็ล่งเลตงสัย “มันจะเป็นจริงอย่างนั้นหรือ มันจะเป็นไปได้ยังไง เราที่ปฏิบัติมา เราก็เห็นซึ่งๆ หน้า” เห็นไหม เวลาใจมันคดมันเป็นอย่างนั้นแหละ แล้วปฏิบัติไปขนาดไหนมันก็ลุ่มลุกคลุกกลานอยู่อย่างนั้นแหละ

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ท่านมีเหตุมีผลนะ เรามีหลักมีเกณฑ์ เราพยายามปฏิบัติตามขึ้นไป ถ้าเราทะลุทะลวงผ่านนั้นไป “ทำไมมันเหมือนกัน ทำไมมันเหมือนกัน” เพราะมันผ่านไปแล้วมันจะรู้ แต่ขณะที่มันไม่ผ่านนี่แหละมันสำคัญ มันไม่ผ่านเพราะอะไรล่ะ? มันไม่ผ่านเพราะความยึดมั่นถือมั่นของเราไง

ฉะนั้น ถ้าเราเชื่อมัน ในเมื่อเรามีครูมีอาจารย์ใช่ไหม ท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา เวลาท่านบอกเรา ทำไมเราไม่พิสูจน์ล่ะ ทำไมเราไม่ลองปฏิบัติตามท่านล่ะ ถ้าปฏิบัติตามท่านนะ วางไว้ก่อน “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา” นี้วางไว้ก่อน แล้วเราทำความเข้าใจเข้ามาให้ใจมันตรง พอใจมันตรงขึ้นมา พอเราออกไปใช้ปัญญา เห็นไหม สิด สมานิ ปัญญา ปัญญาที่เกิดจากสัมมาสมาธิ ปัญญาที่จิตใจมันตรง จิตใจที่ไม่คลุ้มคลั่ง จิตใจที่ไม่เห็นแก่ตัว จิตใจที่ไม่ปกปิดตัวเอง จิตใจที่ไม่หลอกตัวเอง เห็นไหม นี่มันไม่ปกปิดตัวเองเพราะอะไรล่ะ? เพราะด้วยคำบริกรรม เพราะด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ด้วยความมั่นคงของใจ

พอมันพิจารณาขึ้นมา มันพิจารณา นี่ปัญญาที่เกิดจากสัมมาสมาธิ ปัญญาที่เกิดจากจิตตรง ปัญญาที่เกิดจากใจมั่นคง ใจที่มันไม่วอกแวกอแว พอพิจารณาไปมันจะเห็นคุณค่า พิจารณาไปแล้วมันแว้งแว้ง มันมีความสุข จิตสงบแล้ว “ความสุขใดในโลกนี้เท่ากับจิตสงบไม่มี” พอจิตสงบขึ้นมาเกิดปัญญา ปัญญาที่มันชำระล้าง มันสำรอก มันคาย คายกิเลสตัดหาความทะยานอยาก คายความเห็นผิด คายความลุ่มหลง คายความคาดหมาย คายความยึดมั่นในใจ มันมีความสุขกว่ามหาศาลเลย

ฉะนั้น พอจิตสงบมันมีความสุข “สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี” พอเกิดใช้ปัญญาขึ้นไป ปัญญาที่มันเป็นสังขธรรมขึ้นไป ที่มันชัดตรงกับตัวเอง ปัญญาที่ใจมันมั่นคงกับตัวเอง มันพิจารณาไป นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกท่านชี้แนะเข้ามาถึงวิธีการในการปฏิบัติ เราศึกษามาด้วยความคดโกงของกิเลส ไปยึดมั่นถือมั่นว่าสิ่งนั้นเป็นเรา พุดเป็นน้ำไหลไฟดับไปนะ มันไม่เป็นความจริงเลย

เวลามันเกิดกับใจเราขึ้นมา เวลาเราพิจารณาของเราขึ้นมา นี่ถ้าใจมันมั่นคงขึ้นมา ใจมันตรงขึ้นมา เราพิจารณาธรรมขึ้นมาด้วยความสงบระงับ ด้วยปัญญาญาณที่มันชำระล้าง มันสำรอกมันคายออก มันซาบซึ้งเป็นอีกคนหนึ่งเลย

จากจิตใจที่ถือด้าน จากจิตใจที่เห็นแก่ตัว จากจิตใจที่หมักหมม นี่เวลานั้นสำรอก มันคาย ออกมันเห็นโทษของใครล่ะ มันเห็นโทษของใคร? มันเห็นโทษของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ในใจที่ยึดมั่นถือมั่น ทั้งๆ ที่ศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเพื่อประโยชน์ในการประพฤติปฏิบัติ

เวลาปฏิบัติขึ้นมาจะเอาความจริงขึ้นมาทำให้กิเลสมาหลอกมาลวงขึ้นมา แล้วหลอกลวง ขึ้นมาด้วยสถานะของอวิชชา สถานะของความคดงอในใจ ด้วยความเอารัดเอาเปรียบก็เที่ยวไป เจริญชวน ไปชักนำคนอื่น ไอ้พวกปัญญาเบา มันก็เชื่อถือศรัทธากันไป มันก็ทำลายบริษัท ๔ เลย แต่ ถ้าเรามีจิตใจที่เป็นความจริงของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไม่ต้องไปห่วงไหวกับสิ่งใด

เวลาพระบวชขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาอุปชฌาย์ให้ศีล ๔ อกรรมกิจ ๔ ให้อยู่รูกขมูล นี่สิ่ง นี้เวลาปฏิบัติขึ้นมา มันก็เป็นศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นสติปัญญาของเราเอง จะชำระล้างกิเลสเราเอง มันไม่ต้องอาศัยสิ่งใด ไม่ต้องอาศัยสิ่งวัตถุประกอบจากภายนอกเลย วัตถุประกอบจาก ภายนอกมันเป็นประโยชน์ขึ้นมาต่อเมื่อศาสนามั่นคง แล้วมีผู้ที่เชื่อถือศรัทธาที่เขา มีกำลังของเขา เขาถึงได้สร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ไว้กับศาสนา

เราจะเอาศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสังฆธรรมในใจของเรา เราจะใช้เฉพาะสติปัญญาในใจของเราเท่านั้น นี่มันเป็นคำริชชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความระลึกรชอบ สติปัญญาที่ความชอบธรรมในใจของเราเท่านั้นมันจะเป็นประโยชน์กับการชำระล้างกิเลส มันไม่มีสิ่งใดเลยที่จะมาเป็นประโยชน์กับการชำระล้างกิเลส มันเป็นเรื่องจิตใจของเรา มันเป็นเรื่องกิริยาของจิตที่ในหัวใจของเรา มันจะมาชำระล้างจิตของเรา ฉะนั้น เราต้องมีความซื่อตรง กับเรา

สิ่งที่เป็นสมบัติทางโลก สิ่งที่เป็นสมบัติในพุทธศาสนานี้เราก็ชื่นชม เราก็มีความเห็น ประโยชน์สาธารณะเหมือนกัน แต่ประโยชน์ส่วนตัวของเรา ยังไม่มี สัจจะความจริงที่จะเกิดกับเรา มันต้องเกิดกับเราขึ้นมาให้ได้ เพราะเราทำเพื่อข้อเท็จจริง เราไม่ได้ทำเพื่อความปกปิด เพื่อความทำลายตัวเราเอง

เวลาคนอื่นมาปกปิด มาทำลายเรา เราก็คิดว่าคนคนนั้นเป็นคนคดโกงเรา แต่เวลากิเลส นี้ใจมันคด กิเลสมันคดงอในใจของเรา มันทำลายเรา นี่เราไม่เห็นการทำลายในใจของเรา แล้วเรายังว่าเราปฏิบัติแล้วจะได้ผลๆ เรายังหลงใหลได้ปลื้มไปกับกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

แต่เวลาเรามีสติปัญญา เรามีครูบาอาจารย์เป็นแบบอย่าง ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่างนะ ท่านจะเน้น เน้นเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา เรื่องสัจจะความจริงในหัวใจ สิ่งที่เป็นนามธรรม ให้รักษาใจของตัวเอง ให้ดูแลใจของตัวเอง ถ้ามันรักษาใจของตัวเอง ดูแลใจของตัวเอง ในเมื่อใจมันคิดดีทำดีมันจะออกมาด้วยการน้อมนวล ด้วยการคดโกง ด้วยการทำลายจากตัวเองแล้วจะไปน้อมนวลทำลายคนอื่นไหม? นี่มันไม่มี เห็นไหม นี่โค่นำฝูงๆ ไง ถ้าโคตัวนั้นมีสติปัญญานะ จะนำฝูงโคนั้นให้พ้นจากวงน้ำวน จากวงวนของกิเลสขึ้นสู่ฝั่ง แต่ถ้าโคที่น้อมนวลก็พาฝูงโคนั้นลงวงน้ำวนไปหมดแหละ

ฉะนั้น สิ่งที่เราที่มีสติปัญญา เราพิจารณาของเรา เราทำของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าประโยชน์กับเรานะ เวลาพิจารณาไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า จากพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เป็นสมณะก็มี สมณะเพราะมันฝึกหัดใหม่ เริ่มจากโลกีย์ปัญญา พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่าด้วยความขยันหมั่นเพียรของเรา อย่าเบื่อหน่าย พอพิจารณาไปแล้วมันเบื่อหน่าย ถ้าจิตใจมันคดงอ มันเบื่อหน่าย เบื่อหน่ายเพราะอะไร เพราะนี่มันคดงอ

คูลี คดในข้อ งอในกระดูก มันก็เจ็บปวดแล้ว จิตใจนี่ก็เสถียรมันคด ใจมันคดมันก็มีความเบื่อหน่ายอยู่แล้ว แล้วปฏิบัติไปมันยังไม่ได้ผลตามความปรารถนา นี่ค้นหาซ้อนค้นหา สมุทัยซ้อนสมุทัย ทำลายให้เรามีแต่ความเจ็บช้ำน้ำใจทั้งนั้นแหละ เราพยายามตั้งสติของเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา นี่ทำเพื่อประโยชน์กับเรา เห็นไหม

ประโยชน์ในการประพฤติปฏิบัตินะ ถ้าเรายังเข้มแข็ง เรายังมีกำลังอยู่ เรายังลุกเดินนั่ง สะดวกสบาย นี่มันควรแก่การงาน แต่ถ้าเราชราภาพไปแล้ว ชราภาพไปแล้วเราก็ต้องหาที่พึ่งของเรา ถ้าหาที่พึ่งของเรา เราก็พยายามกำหนดของเรา ในเมื่อร่างกายมันขยับเคลื่อนไหว มันขยับขยาย มันจะก้าวเดินได้ยากลำบาก แต่จิตใจมันไม่มีอายุขัย จิตใจมันก็ยังสดชื่น จิตใจมันก็ยังคิดร้อยแปดของมัน เห็นไหม ตั้งสติของเรา พยายามทำของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา

ถ้ามันทำได้ตามความเป็นจริงของเราขึ้นมาะ เวลาปฏิบัติมา เวลาเกิดปัญญา ปัญญาที่เกิดจากใจซื่อตรง ใจตรงนี่เกิดปัญญา เห็นไหม ใจตรง ตรงสู่ธรรม เวลาเกิดปัญญาขึ้นมา นี่เวลากิเลสกับธรรมมันแข่งขันในใจ เวลาปฏิบัติไป พิจารณาไปแล้วมันปล่อยวาง ปล่อยวาง ถ้ามันยังไม่สามารถคายออก ยังไม่สมุจเฉทปหาน ถ้าเราสติปัญญาไม่พอเดี๋ยวมันก็เกิดอีก คำว่า “เกิดอีก” หมายความว่า ในเมื่อเชื้อใจในขันตอนนั้นยังอยู่ในใจ เราชำระล้างไม่ถึงที่สุด นี่เชื้อใจแม้แต่น้อยเดี๋ยวมันก็จะขยายให้ใหญ่ขึ้นมา

ฉะนั้น เวลาภาวนาไปแล้ว ครูบาอาจารย์ที่ผ่านประสบการณ์มา ท่านเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ แต่ถ้าขีปภาณญา เวลาพิจารณาไปแล้วมันขาดไปเลย อันนั้นเป็นอำนาจาสนาของเขา แต่ส่วนใหญ่เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ นี่มันจะมีประสบการณ์ แล้วดูแลรักษาใจของเรา ถ้าเสื่อม เสื่อมมันก็เสื่อมไปแล้ว เราก็ตั้งสติปัญญาของเรา นี่เพลาถ้ามันกด เราทำให้มันตรงชะ เราจะไปน้อยเนื้อต่ำใจสิ่งใดไม่มีประโยชน์หรือก ถ้าเสื่อมก็เสื่อมไปแล้ว เราก็ตั้งสติปัญญาของเราขึ้นมา

ตั้งสติปัญญาของเราขึ้นมา เห็นใหม่ นี่เวลากิเลสกับธรรมมันต่อสู้กัน เวลามันถึงที่สุด สมุจเฉทปหาน นี่มรรคสามัคคีรวมตัวแล้วสมุจเฉทปหาน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันถอนสังโยชน์นะ สักกายทิฏฐิ ทิฏฐิคือความเห็นผิด ถ้ามันถอด มันถอน สมุจเฉทปหานไปแล้ว นี่อกุปปธรรม ถ้าเป็นอกุปปธรรม จบเลย อกุปปธรรม

สพเพ ฐมา อนตฺตา นี้กุปปธรรม สิ่งที่ว่า โลกนี้สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา มันเป็น สพเพ ฐมา อนตฺตา สัจจะมันยังแปรปรวน ยังหมุนเวียนอยู่ นี่ปัญญาเกิดมันก็เกิดเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ พอถึงที่สุดมันสมุจเฉทปหานเป็นอกุปปธรรม ผลของธรรมๆ นี่เป็นโศคาบัน เป็นสภิกาคามี เป็นอนาคามี ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ไป

นี่อกุปปธรรม อกุปปธรรม อฐานะที่มันจะเสื่อมสภาพไป

เวลาจิตมันเสื่อมมันก็เสื่อมของมัน เวลามัน “อฐานะ” มันคงที่คงวานะ นี่สิ่งนี้จะ เป็นประโยชน์กับเรา เราทำของเราด้วยความจริงของเรานะ ใครจะคบใครจะโกงกันมันสร้างเวรสร้างกรรม แต่เราจะดูแลรักษาใจของเรา เราจะปฏิบัติตามความเป็นจริงของเราให้เป็นประโยชน์กับเรา สมเป็นสมบัติของเรา เอวัง